

Nasjonalt samordnet masteropptak

- opptaksdata og modeller for samordning

Dekanmøtet 23.februar 2026

Nasjonal samordning av masteropptak

- Kunnskapsdepartementet har besluttet at masteropptaket til institusjonene skal samordnes
- HK-dir har utredet forslag til nasjonale forskriftsbestemmelser for opptak til mastergradsstudier. Modeller for et nasjonalt samordna masteropptak sendes nå på høring i sektoren.
- Høringsfrist 27. mars
- Implementering av samordnet masteropptak våren 2028

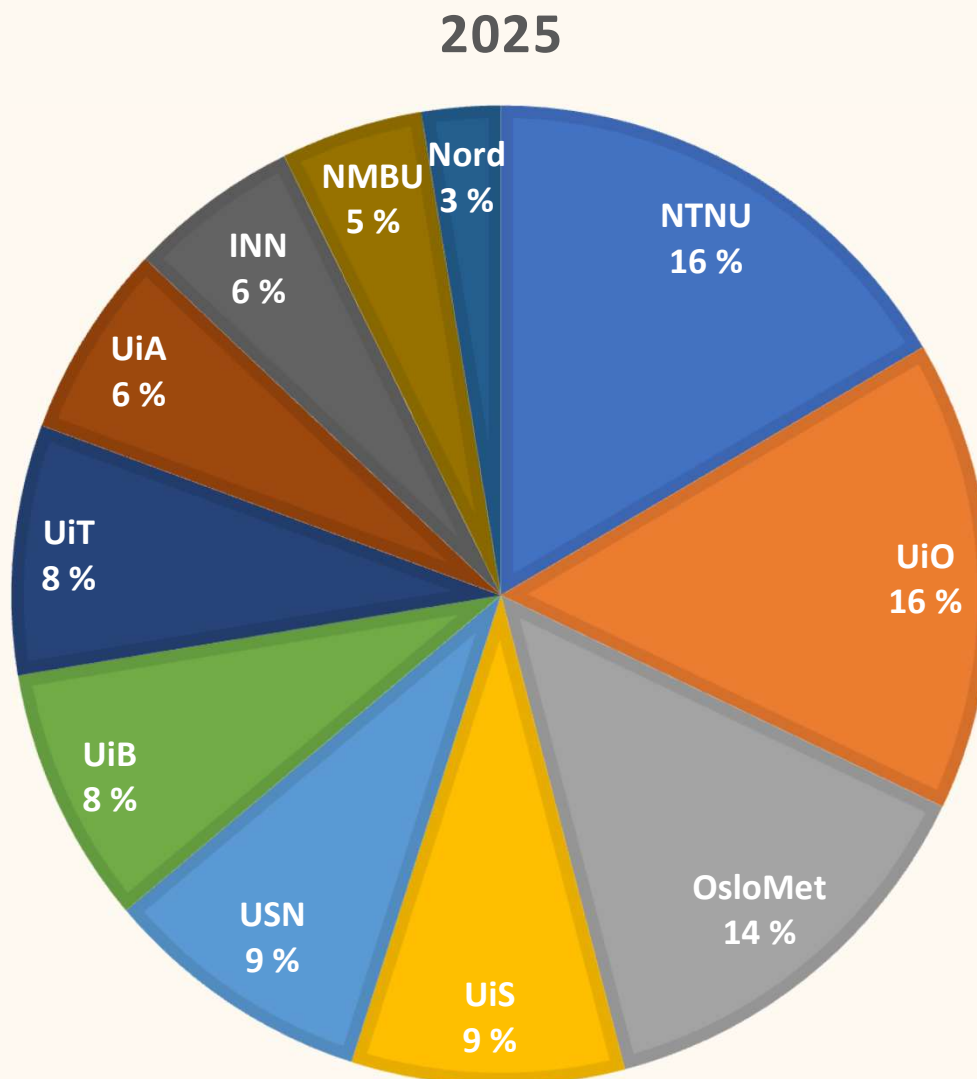

Konkurranse om BA kandidatene

- Ca. 2/3 av masterplassene ved UiB fylles av egne bachelorkandidater.
- Felles søknadsportal vil gjøre det lettere å søke opptak ved ulike læresteder.
- Om flere bachelorkandidater fra UiB rekrutteres til andre læresteder - må dette kompenseres med eksterne søkere.
- Spesialiserte/snevre opptakskrav kan gjøre at vi taper i konkurranse med andre lærested om gode kandidater.

Søknader til to-årig master ved norske universiteter

Studenter møtt på
masterprogram ved
UiB høsten 2024 med
bachelorgrad fra
**annen norsk UH-
institusjon**

Kilde: FS

Bachelorgrad fra	Antall møtt
HVL	65
NTNU	33
UiO	20
UiS	20
HK	18
UiA	14
UiT	11
UiB	584

Har masterprogram ved UiB faglige opptakskrav som favoriserer interne søkere?

Fakultet	Masterprogram	Andel interne av søkere	Andel interne av møtt
PS	Arbeids- og organisasjonspsykologi	21 %	83 %
NT	Molekylærbiologi	37 %	94 %
MED	Klinisk ernæring	52 %	100 %
NT	Energi- og prosessteknologi	5 %	50 %
SV	Politikk og forvaltning	47 %	91 %
HF	Digital kultur	42 %	80 %

Kilde: Opptak av norsk/nordiske mastersøkere, 2025

Kvalifiserte søkere i masteropptaket

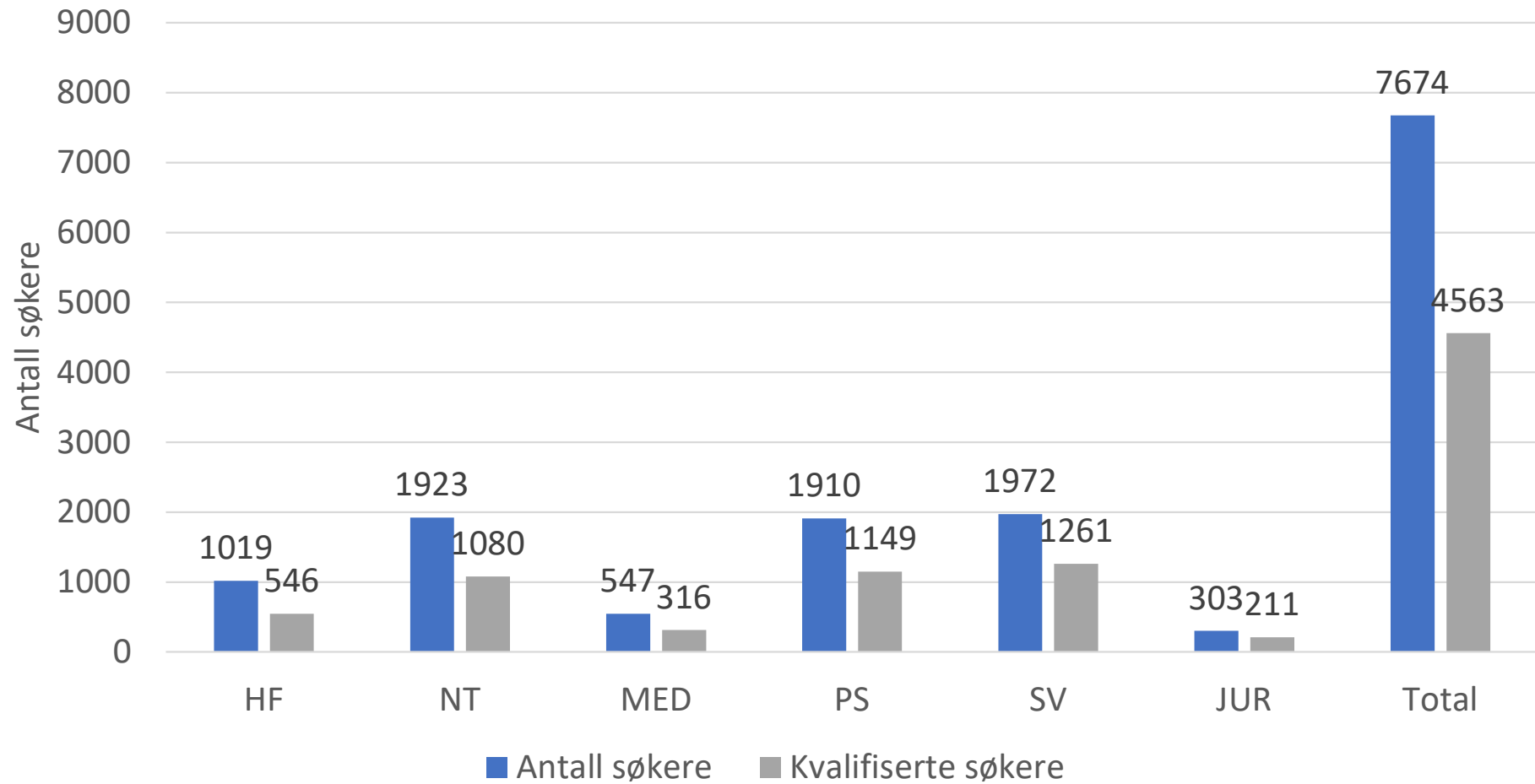
Andel kvalifiserte søkere fra tre ulike masteropptak:

- Ca. 59 % i det norsk/nordiske opptaket
- Ca. 40 % av internasjonale søkere fra EU/EØS
- Ca. 10 % av internasjonale søkere fra land utenfor EU/EØS

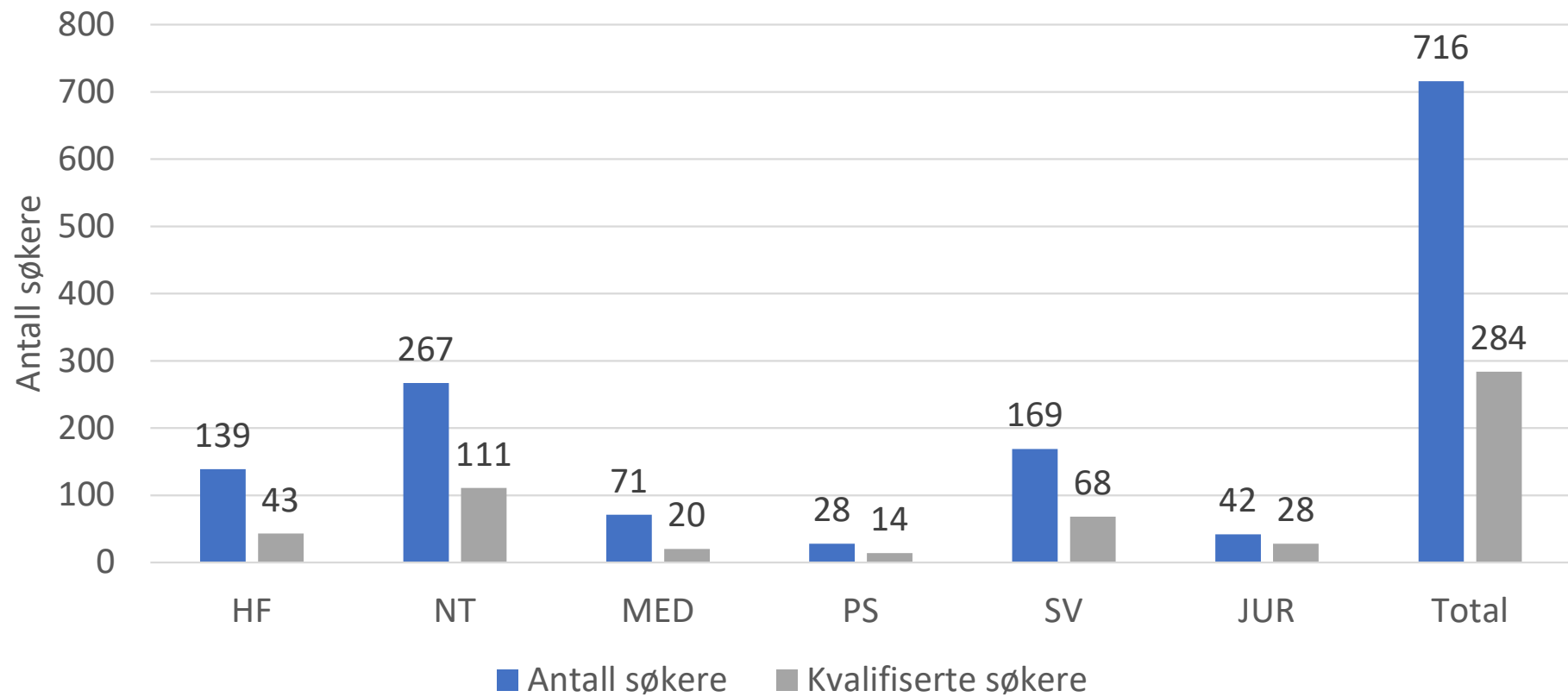
Tallene inkluderer ikke KMD-programmene

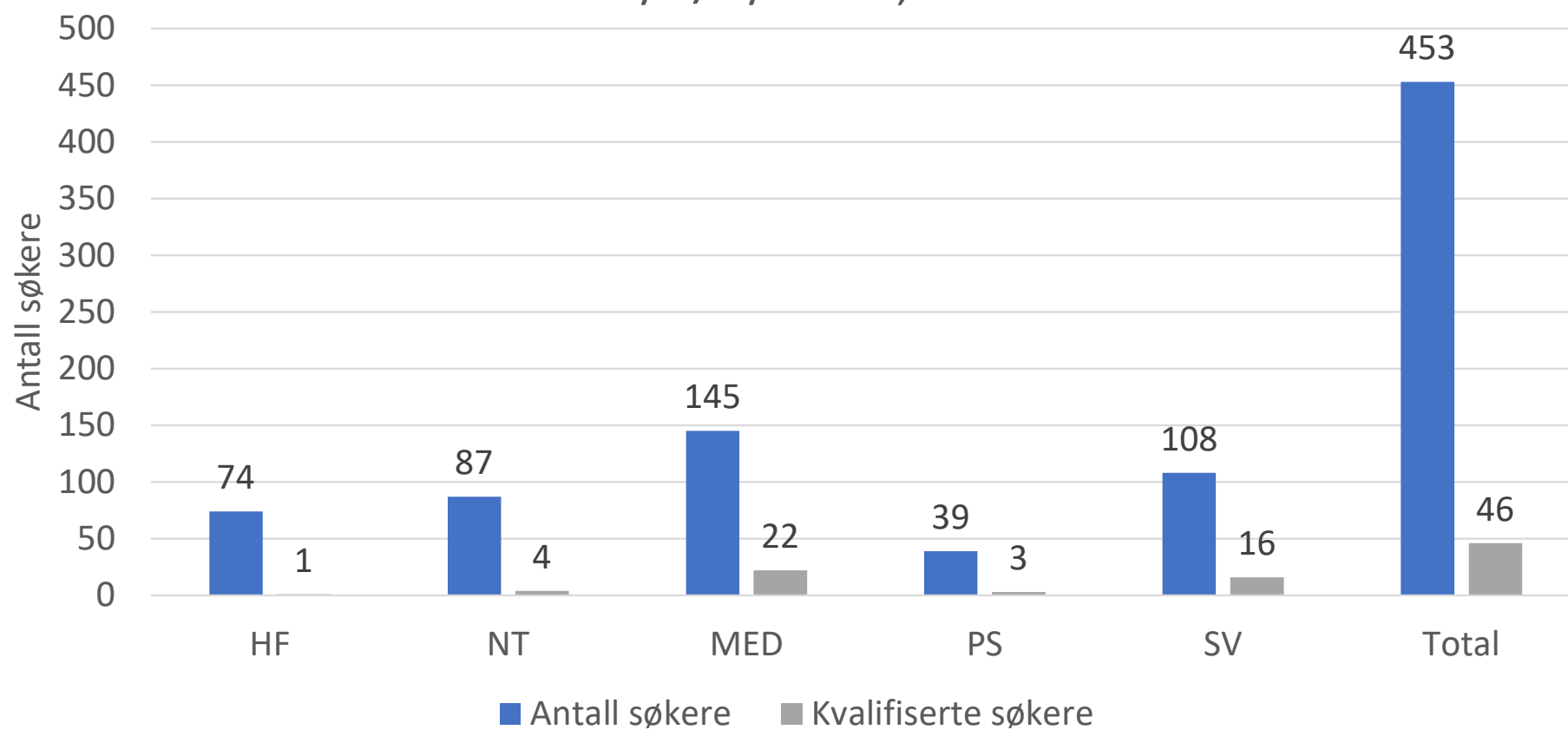
Kvalifiserte søkere fra det norsk/nordiske opptaket, 2025

Kvalifiserte internasjonale søkere fra EU/EØS-land og Sveits, 2025

Kvalifiserte internasjonale søkere fra land utenfor EU/EØS/Sveits, 2025

Hver tredje søker får avslag på grunn av manglende faglig fordypning

Fakultet	Andel avslag på bakgrunn av manglende faglig fordypning av totalt søkertall
Det humanistiske fakultet	39 %
Fakultet for naturvitenskap og teknologi	37 %
Det medisinske fakultet	28 %
Det psykologiske fakultet	27 %
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	25 %
Det juridiske fakultet	23 %
Gjennomsnitt	30 %

Kilde: Det norsk/nordiske masteropptaket, 2025

Flere masterprogram avslår over halvparten av søknadene på grunn av manglende faglige kvalifikasjoner

Fakultet	Studieprogram	Andel faglig grunne avslag av totalt søkertall
PS	Arbeids- og organisasjonspsykologi	76 %
HF	Digital kultur	66 %
PS	Spesialpedagogikk	65 %
NT	Statistikk og data science	64 %
NT	Energi- og prosessteknologi	60 %
HF	Bærekraft: Klimaendringer og energiomstilling	57 %
NT	Molekylærbiologi	54 %
SV	Medie- og interaksjonsdesign	53 %

Kilde: Det norsk/nordiske masteropptaket, 2025

Opptakskrav og faglig autonomi

- Et nasjonalt samordnet masteropptak innebærer en samordning av *saksbehandlingen*.
- Faglig autonomi sikres gjennom de **opptakskravene som fastsettes i forskriften**.

Dagens modell

- Masteropptak lokalt ved hvert lærested og uavhengig av hverandre
- Søkertallene på tvers av institusjonene er vanskelig tilgjengelig,- utfordrende å vurdere riktig dimensjonering av studietilbudene
- Informasjonsdeling er begrenset og kompetanseutviklingen foregår primært lokalt
- Ressurskrevende for fagmiljøene i sektoren – Høy risiko for forskjellsbehandling mellom institusjonene – lite oversiktlig og transparent søkerlandskap

Modeller

- Modell 1: Desentralisert saksbehandling
- Modell 2: Behandling av generelle krav ved førsteprioritert lærested
+ faglig vurdering av tilbyder
- Modell 3: Behandling av hele søknaden ved førsteprioritert lærested
- Modell 4: Sentralisert saksbehandling

Modell 1 – Desentralisert saksbehandling

- Lik dagens løsning, men med felles søknadsportal og felles forskrift for masteropptak som gir felles retningslinjer for saksbehandling.
- Hvert lærested har fullt ansvar for behandling av alle søknadsalternativer til sine egne studier.

Fordel: Lærestedene beholder høy lokal kontroll over opptaksprosessen

Ulemper:

- Saksbehandlingen forblir fragmentert → Lav grad av likebehandling mellom institusjonene av søknader til like studier
- Ressurskrevende for institusjonene både faglig og administrativt.
- Fortsatt svært mye dobbeltarbeid i sektoren
- Flere saksbehandlingsenheter skaper mindre transparens for søkerne
- Fare for å miste kompetente søkere til like studier ved andre læresteder på grunn av spesialiserte opptakskrav

Modell 2 – Generelle krav vurderes ved førsteprioritert lærested + faglig krav vurderes av lærestedet som studiet tilhører

- Delt saksbehandlingsansvar:
 - Generelle krav (karakter, bachelorgrad og språk) vurderes én gang av førsteprioritert lærested.
 - Spesielle krav (faglig fordypning) vurderes av lærestedet som studiet tilhører
- Felles søknadsportal, forskrift og retningslinjer

Fordeler: Redusert ressursbruk i sektoren. Lærestedene gjør den faglige vurderingen til egne studier

Ulemper:

- Todelt saksbehandling vil fortsatt være ressurskrevende for sektoren og kan fremstå forvirrende og lite transparent fra et søkerperspektiv
- Økt risiko for å miste kompetente kandidater til andre læresteder på grunn av manglende retningslinjer for formulering av faglige opptakskrav til «like» studier

Modell 3 – Hele søknaden vurderes av førsteprioritert lærested

- Én saksbehandler per søker → Førsteprioritert lærested behandler både generelle og faglige opptakskrav
- Institusjonene kan også velge å behandle enkelte studier selv, særlig der faglige krav er komplekse eller spesialiserte. Ved innmelding av studier kan det angis hvilke som skal håndteres lokalt, slik at institusjonene kan tilpasse seg ut fra ressurssituasjon og kompetanse

Fordeler: Frigjør store mengder faglig og administrativ kapasitet i sektoren

Ulemper: Mindre lokal kontroll. Stiller høyt krav til samarbeid og tillit mellom institusjoner. Ikke realistisk å innføre på kort sikt

Modell 4 – Sentralisert saksbehandling

- All saksbehandling av søknader skjer i en sentral enhet, for eksempel HK-dir.
- Gir full samordning og enhetlig praksis, og eliminerer variasjoner i tolkning og gjennomføring mellom institusjonene.

Fordeler: Felles søknadsportal og sentralisert søknadsbehandling optimaliserer ressurs- og tidsbruk og gir best transparens for søkeren

Ulemper: Vil føre til betydelig tap av institusjonell kontroll og saksbehandlingskompetanse

Forslag til prosess ved UiB

Ledermøtet 16. februar

- Notat med forslag – fordeler og ulemper

Sak i dekanmøtet 23. februar

Sak i felles direktørmøte 23. februar

Notat sendes fakultetene for diskusjon i egne miljøer

Sak i utdanningsutvalget 18. mars

- Modeller, konsekvenser
- Forberedelser

Tilbakemelding innen 20. mars

Endelig notat sendes HK-dir 27. mars

Våren 2026: Administrative forberedelser til et samordnet masteropptak

